



Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2017 m. liepos 13 d.
(OR. en)

11272/17

Tarpinstitucinė byla:
2017/0158 (COD)

UD 183
ENFOCUSTOM 175
EF 167
ECOFIN 649
JAI 694
COSI 166
COTER 74
RELEX 658
DROIPEN 104
COPEN 239
CODEC 1251

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2017 m. liepos 13 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENIUI

Komisijos dok. Nr.:	COM(2017) 375 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl kultūros vertybių importo

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2017) 375 final.

Pridedama: COM(2017) 375 final



Briuselis, 2017 07 13
COM(2017) 375 final

2017/0158 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl kultūros vertybių importo

{SWD(2017) 262 final}

{SWD(2017) 263 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

- **Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai**

Vadovaudamasi 2015 m. Europos saugumo darbotvarke¹ ir 2016 m. Kovos su teroristų finansavimo stiprinimo veiksmų planu², Komisija paskelbė parengianti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis. Europos Parlamentas ir Taryba palankiai įvertino Europos saugumo darbotvarkę³ bei veiksmų planą ir paprašė imtis dar intensyvesnio darbo⁴. 2017 m. kovo 15 d. buvo priimta direktyva dėl kovos su terorizmu, į kurią įtraukta nuostatų dėl baudžiamųjų sankcijų asmenims ar subjektams, teikiantiems materialinę paramą terorizmui⁵.

Ketinimas parengti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto taip pat buvo paskelbtas Europos Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrame komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai „ES tarptautinių kultūrinių ryšių strategijos kūrimas“⁶.

Tarptautiniu lygiu šis pasiūlymas taip pat turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į 2017 m. liepos 8 d. G 20 vadovų deklaraciją⁷, kurioje jie patvirtino įsipareigojimą spręsti alternatyvių teroristų finansavimo šaltinių problemą, įskaitant kovą su antikvarinių vertybių grobstymu ir neteisėtu gabenimu.

Reglamentu ir toliau apibūdintais veiksmais taip pat atsižvelgiama į 2015 m. balandžio 30 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl ISIL / „Da'esh“ vykdomo kultūros objektų naikinimo, kurioje, be kita ko, raginama imtis griežtų veiksmų, kad būtų suardyta neteisėta prekyba kultūros vertybėmis ir būtų rengiamos Europos mokymo programos, skirtos teisėjams, policijos bei muitinės pareigūnams, valdžios institucijoms ir apskritai rinkos dalyviams, taip pat vykdyti informavimo kampanijas, kad būtų atgrasyta nuo kultūros vertybių, gautų iš neteisėtos prekybos, pirkimo ir pardavimo.

2016 m. vasario 12 d. išvadose Taryba priminė, kad svarbu skubiai stiprinti kovą su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis, ir paragino Komisiją kuo greičiau pasiūlyti teisėkūros priemonių šiuo klausimu.

2017 m. kovo 24 d. Jungtinių Tautų Saugumo Taryba priėmė rezoliuciją 2347 (2017)⁸, kurioje valstybių narių paprašė imtis priemonių kovoti su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis ir neteisėtu jų gabenimu, visų pirma kai tai vyksta ginkluoto konflikto metu ir tuo

¹ COM(2015) 185 *final*, 2015 m. balandžio 28 d.

² 2016 m. vasario 2 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Kovos su teroristų finansavimu stiprinimo veiksmų planas“ (COM(2016) 50 *final*).

³ 2015 m. liepos 9 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos saugumo darbotvarkės (2015/2697(RSP)).

⁴ 2015 m. gruodžio 18 d. Europos Vadovų Tarybos išvados.

⁵ 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR (OL L 88, 2017 3 31, p. 6–21).

⁶ JOIN(2016) 29 *final*.

⁷ <https://www.g20.org/gipfeldokumente/G20-leaders-declaration.pdf>.

⁸ <http://unscr.com/en/resolutions/doc/2347>.

užsiima teroristinės grupės. Be to, 2017 m. kovo mėn. G 7 šalių kultūros ministrai paragino visas šalis uždrausti prekiauti pagrobtomis ir neteisėtai į kitą šalį nugabentomis kultūros vertybėmis ir pabrėžė glaudesnio tarptautinių teisminių ir teisėtvarkos institucijų bendradarbiavimo svarbą⁹.

2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracijoje 27 valstybių narių bei ES institucijų vadovai taip pat dar kartą patvirtino įsipareigojimą užtikrinti kultūros paveldo ir kultūros įvairovės apsaugą. 2018 metais – Europos kultūros paveldo metais – kova su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis bus vienas pagrindinių Europos lygmens veiksmy.

Iniciatyvos tikslas – užkirsti kelią neteisėtai iš trečiosios šalies eksportuotų kultūros vertybių importui ir saugojimui ES, taigi mažinti neteisėto kultūros vertybių gabenimo mastą, kovoti su teroristų finansavimu ir saugoti kultūros paveldą, visų pirma ginkluoto konflikto paveiktose kilmės šalyse esančius archeologinius objektus. Šiuo tikslu iniciatyva siūloma: nustatyti bendrą importuojamų kultūros vertybių apibrėžtį; užtikrinti, kad, pirkdami kultūros vertybes iš trečiųjų šalių, importuotojai laikytųsi rūpestingumo reikalavimo; nustatyti standartinę informaciją, kuria patvirtinama, kad prekės yra teisėtos; numatyti veiksmingų priemonių, kuriomis atgrasoma nuo neteisėto gabenimo; skatinti suinteresuotuosius subjektus aktyviai dalyvauti užtikrinant kultūros paveldo apsaugą.

Pasiūlymas nesusijęs su programa REFIT.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šiuo metu nėra bendrų taisyklių, reglamentuojančių kultūros vertybių importą iš trečiųjų šalių, išskyrus 2003 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1210/2003¹⁰ dėl tam tikrų konkrečių ekonominių ir finansinių santykių su Iraku apribojimo ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 36/2012¹¹ dėl ribojamųjų priemonių, atsižvelgiant į padėtį Sirijoje, kuriuose nustatytas draudimas su šiomis šalimis prekiauti kultūros vertybėmis. Inicatyva siekiama papildyti šias dvi priemones ir galiojančią ES teisės aktą dėl kultūros vertybių eksporto (Reglamentas (EB) Nr. 116/2009¹²).

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Siūlomas reglamentas yra paskutinė prekybos kultūros vertybėmis srities ES teisės aktų sistemos dalis. Iki šiol šią sistemą sudarė tik teisės aktai dėl kultūros vertybių eksporto¹³ ir dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo¹⁴. Kalbant apie importą, jam taikomos tik ribojamosios priemonės, susijusios su prekyba kultūros vertybėmis iš Irako ir Sirijos.

Įgyvendinant reglamento nuostatas taip pat bus imtasi įvairių tiek vykdomų, tiek netrukus pradėsimų vykdyti ES lygmens veiksmy, kuriais bus šalinami tokie kultūros vertybių,

⁹ http://www.beniculturali.it/mibac/multimedia/MiBAC/documents/1490881204940_DECLARATION-Dichiarazione.pdf.

¹⁰ OL L 169, 2003 7 8, p. 6.

¹¹ OL L 16, 2012 1 19, p. 1.

¹² 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto (OL L 39, 2009 2 10, p. 1).

¹³ OL L 324, 2012 11 22, p. 1.

¹⁴ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/60/ES dėl neteisėtai iš valstybės narės teritorijos išvežtų kultūros objektų grąžinimo, kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 (nauja redakcija) (OL L 159, 2014 5 28, p. 1–10).

kuriomis neteisėtai prekiaujama, pasiūlą ir paklausą skatinantys veiksniai, kaip nevienodo lygio pasirengimas ir nevienodai taikomi deramo rūpestingumo standartai valstybėse narėse, taip pat silpnas tam tikrų neteisėtai gabenamų objektų kilmės šalių gebėjimas, visų pirma esant nestabiliai padėčiai.

Kova su neteisėtu kultūros vertybių gabenimu yra ES kovos su organizuotu nusikalstamumu dalis. Remiantis 2017 m. gegužės 18 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos sprendimu¹⁵, pagal 2018–2021 m. **kovos su sunkių formų ir organizuotu nusikalstamumu ES politikos ciklą** bus tęsiamas tvirtesnis operatyvinis teisėsaugos institucijų bendradarbiavimas.

Pagal 2017–2018 m. bandomąjį projektą ES kartu su Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO) parengs **neteisėto kultūros vertybių gabenimo srities mokymo modulius, skirtus atitinkamoms specialistų grupėms, įskaitant policijos pareigūnus**. Be to, vykdant tą patį bandomąjį projektą bus suteiktas finansavimas išsamiam **neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis aspektų tyrimui**, daugiausia dėmesio skiriant neteisėto gabenimo maršrutams, apimčiai ir veiklos būdams, taip pat naujų technologijų panaudojimui, siekiant su juo kovoti.

Įgyvendinant **ES techninės pagalbos ir informacijos mainų programą (TAIEX)** taip pat numatyta stiprinti teisėsaugos institucijų pajėgumus. Pastaraisiais metais surengti keli praktiniai seminarai kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis klausimais, pavyzdžiui, buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje, Turkijoje, Kosove, Bosnijoje ir Hercegovinoje ir Serbijoje. Anksčiau paramą pagal programą TAIEX galėjo gauti tik kaimyninės šalys, o dabar ji gali būti suteikta bet kuriai pasaulio valstybei.

Kultūros paveldo ekspertai vis dažniau dalyvauja bendrose ES, Jungtinių Tautų ir Pasaulio banko **poreikių po nelaimės vertinimo ir atkūrimo bei taikos stiprinimo vertinimo** misijose, skirtose padėti įvertinti kultūros paveldui padarytą žalą ir kilusią riziką, įskaitant neteisėtą gabenimą.

Šis iniciatyvų sąrašas nėra baigtinis. Jau netrukus bus įdiegta papildomų priemonių, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas įgyvendinti siūlomą reglamentą ir padėti pasiekti jo tikslus.

Pasiūlymas taip pat atitinka kitas Sąjungos politikos kryptis ir juo padedama įgyvendinti priemonės, konkrečiai:

- *Europos saugumo darbotvarkė*¹⁶, kurioje pabrėžiama kovos su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu svarba;
- *Kovos su teroristų finansavimu stiprinimo veiksmų planą*, kuriame išvardytos politikos kryptys ir teisėkūros iniciatyvos (įskaitant šį pasiūlymą), kurios bus vykdomos kaip visapusiško požiūrio šioje srityje dalis;
- Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl kovos su terorizmu ir pakeičiantį Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR dėl kovos su terorizmu, į kurį įtrauktos nuostatos dėl baudžiamųjų sankcijų asmenims arba įmonėms, teikiantiems materialinę paramą terorizmui.

¹⁵ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8654-2017-INIT/lt/pdf>.

¹⁶ COM(2015) 185 final.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 3 ir 207 straipsniais, ES turi išimtinę kompetenciją prekybos politikos ir muitų teisės aktų, pavyzdžiui, dėl muitinio tikrinimo priemonių importo metu, srityse.

Pagal SESV 207 straipsnį Europos Parlamentui ir Tarybai suteikti įgaliojimai, priimant reglamentus pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtinti priemones, apibrėžiančias bendros prekybos politikos įgyvendinimo sistemą. Tokia priemonė yra, pavyzdžiui, Reglamentas (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto, kuris buvo priimtas remiantis SESV 207 straipsniu.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Netaikoma.

- **Proporcingumo principas**

Tinkamiausia politikos galimybė yra reguliuojamojo ir nereguliuojamojo pobūdžio politikos galimybių derinys. Siūloma reguliuojamojo pobūdžio priemonė taikoma įvairių rūšių kultūros vertybėms, tačiau dėl minimalaus šių prekių amžiaus ribos, kuri yra 250 metų, nevaržo teisėtos prekybos. Ši amžiaus riba rodo subalansuotą požiūrį, atitinkantį kai kuriose kitose valstybėse galiojančias taisykles, ir padės užtikrinti, kad nuoseklaus požiūrio būtų laikomasi tarptautiniu lygiu. Be to, tikrinimo lygis iki įvežant prekes į Sąjungos muitų teritoriją yra diferencijuotas atsižvelgiant į tai, kokia yra numanoma rizika, kad bus išgrobstyti tam tikrų kategorijų kultūros objektai, kaip antai archeologiniai radiniai arba monumentų dalys.

Žr. poveikio vertinimo ataskaitoje, visų pirma jos 7.3.5 ir 7.4.4 skirsniuose pateiktą nuorodą į proporcingumo kriterijus.

- **Priemonės pasirinkimas**

Remiantis SESV 207 straipsniu, kuris yra pasiūlymo teisinis pagrindas, šiuo atveju tinkama priemonė yra Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Šiuo metu ES teisės aktų, reglamentuojančių kultūros vertybių importą, nėra, todėl šis pasiūlymas nėra susijęs su *ex post* vertinimu ar tinkamumo patikrinimu.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Komisijos surengtos konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis yra šios:

1. Viešos konsultacijos¹⁷ serveryje *Europa*, per kurias nuo 2016 m. spalio 23 d. iki 2017 m. sausio 23 d. visos suinteresuotosios šalys galėjo pateikti atsiliepimų. Klausimynas buvo sudarytas taip, kad būtų galima nustatyti įvairių kategorijų suinteresuotųjų šalių – piliečių, įmonių, specialistų asociacijų ir interesų grupių atstovų, NVO bei pilietinės visuomenės, taip pat viešosios valdžios institucijų požiūrį ir nuomonę. Jame daugiausia dėmesio skirta šiems klausimams: neteisėto kultūros vertybių gabenimo problemai; su kultūros vertybių importu susijusiems veiksams, kurių reikia imtis siekiant kovoti su neteisėta prekyba ir teroristų finansavimu; galimų teisėkūros priemonių poveikiui bei parametrams. Komisija gavo iš viso 305 atsiliepimus.

Nors tvirtai pritariama tam, kad Sąjunga priimtų importo metu taikomas muitinės taisykles, nuomonės dėl to, ar tokios priemonės padėtų kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir teroristų finansavimu, išsiskyrė; dauguma įmonių mano, kad tokios priemonės pasiekti šio tikslo nepadėtų. Dabartinės sistemos trūkumas yra tai, kad sunku nustatyti teisėtą kilmę. Nustatant, kurioms prekėms turėtų būti taikomos priemonės, pagrindiniais kriterijais laikoma kultūros vertybės retumas, istorinė ir (arba) edukacinė vertė, amžius ir tai, ar jos kilmės vieta yra konflikto zonoje. Panašu, kad įmonės pasisako už tai, kad savo paveldo apsaugos veiksmų imtųsi pirmiausia eksportuojančiosios šalys padedant ES, o viešosios valdžios institucijos ir pilietinė visuomenė reiškia stiprią paramą Sąjungos teisės aktams, kuriais suteikiami įgaliojimai muitinei užkirsti kelią neteisėtoms kultūros vertybėms patekti į ES.

Kalbant apie reikalavimus dokumentams, kuriais įrodoma teisėta kilmė, atrodo, jog įmonės palankiausiai vertina tam tikrą autosertifikavimo formą (rašytinį patvirtinimą – *affidavit*), o viešosios valdžios institucijos – eksporto sertifikatus (iš tikrųjų iš rašytinių atsiliepimų panašu, kad jos teikia pirmenybę importo licencijų išdavimui remiantis eksporto sertifikatais).

2. Ši iniciatyva taip pat buvo pristatyta Komisijos surengtuose trijuose Su kultūros vertybėmis susijusių muitinės klausimų ekspertų grupės (valstybių narių muitinių ir kultūros institucijų atstovų) posėdžiuose, o vėliau dėl jos pasikeista išsamiais nuomonėmis ir aptarti įvairūs sunkumai bei tikslai. Valstybių narių delegatų taip pat paprašyta rašytu pareikšti poziciją dėl įvairių galimybių; kai kurie delegatai tai padarė. Nors visos valstybės narės sutinka, kad veiksnių reikėtų imtis importo stadijoje, pozicijos dėl to, kokias konkrečias priemones pasirinkti, išsiskyrė. Didelė valstybių narių grupė pasisakė už keleto kategorijų kultūros vertybių, tai yra tų, kurioms esant dabartinėms geopolitinėms aplinkybėms kyla didžiausia rizika, importo licencijas.

3. Taip pat atlikta valstybių narių muitinių ir kultūros institucijų apklausa dėl potencialaus ar tikėtino įvairių reguliavimo galimybių poveikio valdžios institucijoms (sąnaudos ar kita našta).

Iš 16 gautų atsakymų 12 pateikta dalinės informacijos apie tai, kiek laiko reikėtų su reguliavimo politikos galimybėmis susijusiems formalumams užbaigti. Dauguma valstybių narių negalėjo pateikti apytiksliai duomenų, ir nurodė, jog dėl esamos sistemos struktūros ir procedūrų jos negali to padaryti. Rezultatai (pagal standartinį sąnaudų modelį ekstrapoliuoti atsakymai) buvo iš esmės nepakankami, nes pateiktieji apytiksliai duomenys buvo susiję tik su kai kuriomis politikos galimybėmis.

¹⁷ Konsultacijų suvestinė ataskaita pateikta adresu https://ec.europa.eu/info/consultations_en.

4. Be to, išorės paslaugų teikėjas atliko apklausą, kuri yra tyrimo „Kova su neteisėtu kultūros vertybių gabenimu. Muitinių klausimų ES analizė“¹⁸ dalis. Išsamus klausimynas buvo skirtas verslo atstovams, asociacijoms, viešosios valdžios institucijoms ir tarptautinėms organizacijoms. Į tyrimą įtrauktos apklausos išvados, daugiausia susijusios su ES reglamento dėl kultūros vertybių eksporto ir dviejų reglamentų dėl sankcijų Irakui bei Sirijai įgyvendinimo patirtimi, panaudotos poveikio vertinimo ataskaitoje.

- **Poveikio vertinimas**

Atlikus poveikio vertinimą¹⁹, Reglamentavimo patikros valdyba pirmiausia pateikė neigiamą nuomonę²⁰, o vėliau, iš naujo pateiktame projekte patikslinus problemos apibrėžtį bei nustatytus tikslus ir aiškiau bei struktūriškiau pateikus svarstomas politikos galimybes ir išdėsius jų turinį, – teigiamą nuomonę²¹.

Nustatytoms problemoms spręsti pasirinktos galimybės yra suderinamos ir jas taikant būtų užkirstas kelias į ES importuoti ir joje saugoti neteisėtai iš trečiųjų šalių importuotas kultūros vertybes. Tokiu būdu sumažėtų neteisėto kultūros vertybių gabenimo mastas, būtų kovojama su teroristų finansavimu ir saugomas kultūros paveldas, visų pirma ginkluoto konflikto paveiktose kilmės šalyse. Tikimasi, kad šis pagrindinis tikslas bus pasiektas neužkraunant nereikalingos administracinės naštos. Visų pirma tai būtų padaryta šiais būdais:

1. Didinant potencialių pirkėjų, visų pirma turistų ir keliautojų, taip pat muitinių ir kitų teisėsaugos institucijų informuotumą.

2. Taikant reglamentą, kuriame nustatytos kultūros vertybėms, deklaruotoms išleidimui į laisvą apyvartą arba kitoms specialiosioms muitinės procedūroms (pavyzdžiui, laisvosios zonos procedūrai) įforminti, išskyrus tranzitu gabenamas prekes, taikomos muitinio tikrinimo priemonės. Tikrinimas yra susijęs su 1995 m. Tarptautinio privatinės teisės unifikavimo instituto (UNIDROIT) konvencijoje dėl pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų (toliau – 1995 m. UNIDROIT konvencija) apibrėžtomis kultūros vertybėmis, kurių minimalus amžius yra 250 metų. Kad įrodytų teisėtą šių kultūros vertybių kilmę, t. y. eksporto iš kilmės šalies teisėtumą, asmuo, siekiantis jas įvežti į Sąjungos muitų teritoriją, privalo pateikti šiuos dokumentus:

- archeologinių objektų, išardytų monumentų dalių ir retų rankraščių bei inkunabulų atveju asmuo įvežimo valstybės narės šiuo tikslu paskirtai kompetentingai valdžios institucijai turi paduoti prašymą išduoti importo licenciją ir pateikti prekių eksporto iš kilmės šalies teisėtumo įrodymų;

- visų kitų kultūros vertybių atveju asmuo turi pateikti muitinei rašytinį patvirtinimą (*affidavit*), kuriame patvirtinama, kad prekės buvo teisėtai eksportuotos iš kilmės šalies, ir pridėti standartinį objekto identifikacijos dokumentą, kuriame objektas išsamiai aprašytas. Muitinė šiuos dokumentus užregistruoja ir saugo jų kopijas.

Tikimasi, kad pasirinktos politikos galimybės sudarys sąlygas pasiekti pirmiau minėtus pagrindinius tikslus ir keletą toliau nurodytų konkrečių tikslų.

¹⁸ Dar nepaskelbta.

¹⁹ Žr. <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>.

²⁰ Žr. <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>.

²¹ Žr. <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/?fuseaction=ia>.

Pasirinkus galimybę taikyti 1995 m. UNIDROIT konvencijoje vartojamą kultūros vertybių apibrėžtį ir numatyti minimalaus amžiaus ribą, kuri yra 250 metų, nustatoma bendra importuojamų kultūros vertybių apibrėžtis, – tai proporcinga reikiamai apsaugai (taikoma įvairių rūšių prekėms) ir nevaržo teisėtos prekybos. Taikant reikalavimą pateikti informaciją apie kultūros vertybes ir jų kilmę – paduodant prašymą išduoti importo licenciją arba užpildant standartinę objekto identifikacijos formą – užtikrinama, kad ES pirkėjai ir importuotojai laikytųsi rūpestingumo reikalavimo dėl į ES įvežtų kultūros vertybių teisėtumo. Kartu reikalavimas importo metu pateikti standartizuotus dokumentus dėl į ES įvežtų kultūros vertybių tapatybės gerokai palengvina muitinį tikrinimą. Numačius sankcijas už pažeidimus (jas priima valstybės narės) bus imtasi veiksmingesnių priemonių, kuriomis atgrasoma nuo neteisėto kultūros vertybių gabenimo.

Ši pasirinkta politikos galimybė yra visiškai suderinama su nustatytu poreikiu intensyviai šalinti vis didėjančią riziką kai kurių kategorijų kultūros vertybėms, kurioms dėl jų pobūdžio kyla tiesioginė grėsmė, kad jos bus prarastos ar išsklaidytos, tai yra archeologiniam paveldui. Be to, šios kultūros vertybės – kaip tik tas grobis, į kurį yra nusitaikę teroristai ir kitos kariaujančios grupuotės, siekdami finansuoti savo veiklą. Kalbant apie reikalavimų laikymosi išlaidas, jų gali kilti rengiant prašymą išduoti šių prekių importo licenciją, tačiau tokios prekės sudaro labai nedidelę dalį²² importuojamų kultūros vertybių.

Ši galimybė būtų proporcinga nustatytiems tikslams, nes pasirinkus ją importo sertifikavimo reikalavimai atitiktų santykinę riziką, ir tą galimybę būtų galima pritaikyti atsižvelgiant į besikeičiančias aplinkybes bei neteisėto gabenimo profilį.

Galiausiai, surengus informavimo kampanijas potencialiems pirkėjams ir muitinei bei kitoms teisėsaugos institucijoms, suinteresuotosios šalys bus skatinamos aktyviai dalyvauti mažinant neteisėto gabenimo mastą.

• **Pagrindinės teisės**

Numatomos priemonės greičiausiai darys poveikį šioms teisėms, numatytoms toliau nurodytuose ES pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) straipsniuose:

- laisvei užsiimti verslu (Chartijos 16 straipsnis);
- teisei į nuosavybę (Chartijos 17 straipsnis).

Tais atvejais, kai valdžios institucijos įtaria, kad buvo pateikti melagingi pareiškimai dėl kultūros vertybių, jos gali nuspręsti laikinai paimti prekes, taigi būtų daromas poveikis teisei į nuosavybę ir laisvei užsiimti verslu.

Chartijos 52 straipsnyje nustatyta, kad bet koks pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo, nekeisti šių teisių ir laisvių esmės, atitikti Sąjungos pripažintus bendrus interesus ir būti proporcingas.

²² Kadangi muitų nomenklatūros kultūros vertybių subpozicijos nėra detalios, turimi statistiniai (taigi ir kiekybiniai) duomenys nėra išsamūs ir tokie tikslūs, kaip to norėtųsi. Suderintos prekių aprašymo ir kodavimo sistemos 97 skyriuje „Meno kūriniai, kolekcionavimo objektai ir antikvariniai daiktai“ nėra pakankamai subpozicijų, kad būtų galima surinkti duomenis apie prekybą konkrečių kategorijų kultūros vertybėmis. Todėl atliktas vertinimas yra daugiausia kokybinio pobūdžio.

Priemonėmis išlaikoma tinkama atitinkamų teisių ir teisėtų visuomenės interesų pusiausvyra taikant metodą, kuris yra veiksmingas (pasiekiamas tikslas), bet kuriuo teisėms daromas kuo mažesnis poveikis.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi reikšmingo poveikio Europos Sąjungos biudžetui.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Komisijai bus suteikti įgaliojimai priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatomos konkrečios naudotinos formos (pavyzdžiui, licencijų bei prašymų formos, rašytinio patvirtinimo (*affidavit*) tekstas ir pan.) ir atitinkama išsami procedūra.

Komisija vykdys šio teisės akto ir jo įgyvendinimo nuostatų veikimo stebėseną glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis. Vykdamas nuolatinę ir sistemingą stebėseną būtų galima nustatyti, ar politikos pasiūlymas taikomas kaip numatyta, ir laiku spręsti įgyvendinimo problemas.

Šis reglamentas ateityje bus įvertintas remiantis valstybių narių surinktais faktiniais duomenimis; duomenų rinkimui bus taikomi šie stebėsenos rodikliai:

- Komisijai teikiama statistinė informacija apie užregistruotus importuotojų patvirtinimus;
- tikrinimas, atliktas kilus abejonių dėl pateikto importuotojo patvirtinimo teisingumo;
- pateiktų ir atmestų prašymų išduoti importo licenciją skaičius;
- atitinkama statistinė informacija apie kultūros vertybių prekybos srautą (pavyzdžiui, apie šalis, iš kurių į ES siunčiama daugiausia kultūros vertybių);
- atvejų, kai kultūros vertybės buvo sulaikytos išsamesniam tikrinimui, įskaitant ekspertizę, skaičius;
- valstybių narių nustatytos ir paskirtos sankcijos.

Ateityje²³ į muitų nomenklatūrą įtraukus atitinkamų subpozicijų bus galima atlikti tikslesnę prekybos srauto stebėseną ir surinkti konkretesnius statistinius duomenis apie į Sąjungos muitų teritoriją įvežamų kultūros vertybių skaičių ir rūšį.

Praėjus trejiems metams nuo reglamento taikymo pradžios, o vėliau – kas penkerius metus Komisija, remdamasi valstybių narių pateikta informacija, parengs vertinimo ataskaitą ir ją pateiks Europos Parlamentui ir Tarybai. Atliekant reglamento vertinimą turėtų būti įvertinta,

²³ Pirmiausia ES tarifų nomenklatūros lygmeniu sukuriama atitinkamas Europos Bendrijų integruotojo tarifo (TARIC) subpozicijas, kad būtų galima taikyti ES muitų priemones, o vėliau – tarptautiniu lygiu imantis veiksmų Pasaulio muitinių organizacijai, kuri jau yra aiškiai pareiškusi ketinanti padaryti Suderintos sistemos 97 skyriaus pakeitimų ir joje numatyti daugiau subpozicijų.

kokia apimtimi buvo įvykdyti tikslai. Vertinimo rezultatai ataskaitos forma galėtų būti pateikti kitoms Europos Sąjungos institucijoms.

Ne teisėkūros srities papildomų iniciatyvų veiksmingumas bus vertinamas atliekant informavimo kampanijų ir mokymų *ex post* vertinimą.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnyje nurodytas reglamento dalykas ir jo taikymo sritis.

2 straipsnyje pateiktos reglamente vartojamų terminų apibrėžtys.

3 straipsnyje suformuluotas principas, kuriuo vadovaujantis įvežti kultūros vertybes į Sąjungos muitų teritoriją galima tik tada, kai joms gauta importo licencija arba pateiktas importuotojo patvirtinimas. Vis dėlto kultūros vertybės gali būti laikinai įvežamos parodoms arba akademiniais ir moksliniams tyrimams arba kada joms reikalinga laikina apsauga nuo sunaikinimo ir praradimo tais atvejais, kai kilmės šalis yra paveikta ginkluoto konflikto arba stichinės nelaimės.

4 straipsnyje nurodyti atvejai, kada reikalinga importo licencija, asmuo, kuris turi paduoti prašymą ją išduoti, jos išdavimo sąlygos bei tvarka ir ją išduodanti valstybės narės institucija. Siekiant išvengti taisyklių apėjimo atvejų, kai eksportuojančioji šalis nėra ta, kurioje objektas buvo rastas arba sukurtas (kilmės šalis), daromas skirtumas atsižvelgiant į tai, ar eksportuojančioji šalis yra 1970 m. UNESCO konvenciją pasirašiusioji šalis, ar ne. Jei ji yra Konvenciją pasirašiusioji šalis, taigi yra įsipareigojusi kovoti su neteisėtu kultūros vertybių gabenimu, pareiškėjas turi įrodyti, kad eksportas iš tos šalies yra teisėtas. Priešingu atveju pareiškėjas turi įrodyti, kad teisėtas yra eksportas iš kilmės šalies.

5 straipsnyje nurodyti atvejai, kada reikalingas importuotojo patvirtinimas ir standartinis dokumentas, kuriame aprašytos prekės. Standartinis dokumentas – tai objekto identifikacijos dokumentas, kuris yra tarptautinis kultūros objektų aprašymo standartas. Jį skatina naudoti pagrindinės teisėsaugos institucijos, muziejai, kultūros paveldo organizacijos, prekybos meno kūriniams ir meno kūrinių vertinimo organizacijos, taip pat draudimo bendrovės. Be to, UNESCO jį patvirtino kaip tarptautinį būtiniausių duomenų apie kilnojamąsias kultūros vertybes užrašymo standartą. Objekto identifikacijos dokumentas žinomas daugumoje valstybių narių ir jų specializuoti policijos skyriai šį dokumentą naudoja objektams kataloguoti skaitmeninėse duomenų bazėse, nes tai spartus būdas perduoti informaciją, be to, jis naudojamas muziejams taikomiems būtiniausiems informacijos reikalavimams nustatyti. Kaip ir 4 straipsnyje panašus skirtumas daromas tarp eksportuojančiųjų šalių, kurios yra 1970 m. UNESCO konvenciją pasirašiusios šalys, ir tų, kurios jos nėra pasirašiusios.

6 straipsnyje reglamentuojami muitinės atliekamo muitinio tikrinimo veiksmai ir patikrinimai.

7 straipsnyje nustatytas reikalavimas Komisijai nuolat skelbti šio reglamento įgyvendinimo tikslais valstybių narių paskirtų kompetentingų muitinės įstaigų sąrašus. Toks paskelbimas laikomas būtinu ekonominės veiklos vykdytojams informuoti.

8 straipsnyje nustatyti atvejai, kada muitinė gali laikinai paimti kultūros vertybes, nes jai neįrodyta, jog tos kultūros vertybės buvo teisėtai eksportuotos iš kilmės šalies.

9 straipsnyje įtvirtintas reikalavimas valstybėms narėms organizuoti jų kompetentingų valdžios institucijų bendradarbiavimą ir numatyta galimybė ateityje sukurti elektroninę

duomenų bazę, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas saugoti informaciją, visų pirma importuotojų patvirtinimus ir importuotojams išduotas licencijas, ir ja keistis.

10 straipsnyje nustatytas reikalavimas valstybėms narėms, atsižvelgiant į savo vidaus teisės sistemą, numatyti sankcijas už šio reglamento pažeidimą.

11 straipsnyje įtvirtintas reikalavimas valstybėms narėms organizuoti atitinkamas mokymo sesijas valdžios institucijoms, kurias jos yra paskyrusios šiam reglamentui įgyvendinti, taip pat informavimo kampanijas, siekiant informuoti potencialius pirkėjus apie teisinę bazę ir atgrasyti juos nuo neaiškios kilmės kultūros vertybių iš trečiųjų šalių pirkimo.

12 straipsnyje numatyta galimybė suteikti Komisijai įgaliojimus priimti deleguotuosius aktus. Šie įgaliojimai leis Komisijai prireikus (atsižvelgiant į besikeičiančias aplinkybes ir remiantis įgyta patirtimi) pakoreguoti kultūros vertybių, kurioms taikomas reikalavimas gauti importo licenciją, minimalaus amžiaus ribą arba kategorijas. Kadangi Pasaulio muitinių organizacija yra aiškiai nurodžiusi, jog ji ketina ateityje į Suderintos sistemos (SS) 97 skyrių (kur tarifų nustatymo ir statistikos tikslais klasifikuojama didžioji dauguma kultūros vertybių) įtraukti daugiau subpozicijų, Komisija turi turėti galimybę atitinkamai atnaujinti atitinkamus reglamento priede nurodytus tarifų kodus.

13 straipsnyje numatyta galimybė paskirti komitetą, kuris padės Komisijai įgyvendinti reglamentą. Nuoseklumo ir ekonomiškumo sumetimais tikslinga šiuo tikslu paskirti komitetą, kuris jau padeda Komisijai klausimais, susijusiais su Reglamentu (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto.

14 straipsnis reglamentuoja ataskaitų teikimą ir vertinimą. Valstybės narės periodiškai teikia Komisijai įvairiais rodikliais grindžiamą informaciją apie reglamento įgyvendinimą ir veikimą. Siekiant surinkti tos pačios rūšies informaciją, valstybėms narėms bus pateikti atitinkami klausimynai, kuriais remdamasi Komisija parengs ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai. Pirmą ataskaitą bus pateikta praėjus trejiems metams nuo šio reglamento taikymo pradžios dienos.

15 straipsnyje įtvirtinta nuostata dėl reglamento įsigaliojimo.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl kultūros vertybių importo

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 207 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) atsižvelgiant į 2016 m. vasario 12 d. Tarybos išvadas dėl kovos su terorizmo finansavimu, Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Kovos su teroristų finansavimu stiprinimo veiksmų plano²⁴ ir Direktyvą dėl kovos su terorizmu²⁵, turėtų būti priimtos bendros prekybos su trečiosiomis šalimis taisyklės, kad būtų užtikrinta veiksminga apsauga nuo kultūros vertybių praradimo, būtų išsaugotas žmonijos kultūros paveldas ir būtų užkirstas kelias teroristų finansavimui pagrobta kultūros paveldą parduodant Sąjungoje esantiems pirkėjams;
- (2) kultūros paveldas yra vienas pagrindinių civilizacijos elementų, kuris praturtina visų tautų kultūrinį gyvenimą, todėl jis turėtų būti saugomas nuo neteisėto pasisavinimo ir išgrobstymo. Sąjunga turėtų atitinkamai uždrausti į Sąjungos muitų teritoriją įvežti neteisėtai iš trečiųjų šalių eksportuotas kultūros vertybes;
- (3) atsižvelgiant į tai, kad valstybėse narėse taikomos skirtingos kultūros vertybių įvežimo į Sąjungos muitų teritoriją taisyklės, turėtų būti imtasi priemonių siekiant visų pirma užtikrinti, kad įvežant importuojamas kultūros vertybes tikrinimas būtų atliekamas vienodai;
- (4) bendros taisyklės turėtų būti taikomos muitinės procedūroms, susijusioms su į Sąjungos muitų teritoriją įvežamomis ne Sąjungos kilmės kultūros vertybėmis, t. y. tiek jų išleidimui į laisvą apyvartą, tiek specialiosios muitinės procedūros, išskyrus tranzitą, įforminimui joms;

²⁴ COM(2016) 50 *final*.

²⁵ 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR (OL L 88, 2017 3 31, p. 6–21).

- (5) atsižvelgiant į gerai žinomą laisvųjų zonų (taip pat vadinamų laisvaisiais uostais) potencialą kultūros vertybių saugojimo tikslais, diegiamos tikrinimo priemonės turėtų būti taikomos kuo platesniam spektrui atitinkamų muitinės procedūrų. Todėl tos tikrinimo priemonės turėtų būti susijusios ne tik su prekėmis, išleistomis į laisvą apyvartą, bet ir su prekėmis, kurioms įforminta specialioji muitinės procedūra. Tačiau tokia plati taikymo sritis neturėtų prieštarauti prekių vežimo tranzitu laisvės principui ir neturėtų nustelbti tikslo užkardyti neteisėtai eksportuojamų kultūros vertybių įvežimą į Sąjungos muitų teritoriją. Taigi, tikrinimo priemonės turėtų apimti specialiąsias muitinės procedūras, kurios gali būti įforminamos į Sąjungos muitų teritoriją įvežamoms prekėms, bet neturėtų būti taikomos tranzitui;
- (6) reglamente turėtų būti vartojamos apibrėžtys, grindžiamos 1970 m. lapkričio 14 d. Paryžiuje pasirašytoje UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencijoje ir 1995 m. birželio 24 d. Romoje pasirašytoje UNIDROIT konvencijoje dėl pavogtų ar neteisėtai išvežtų kultūros objektų, kurių šalimis yra didelis skaičius valstybių narių, vartojamomis apibrėžtimis, nes daugelis trečiųjų šalių ir dauguma valstybių narių yra susipažinusios su tų konvencijų nuostatomis;
- (7) eksporto teisėtumo klausimas turėtų būti nagrinėjamas remiantis šalies, kurioje kultūros vertybės buvo rastos ar sukurtos (toliau – kilmės šalis), įstatymais ir kitais teisės aktais. Siekiant išvengti taisyklių apėjimo tais atvejais, kai kultūros vertybės įvežamos į Sąjungą iš kitos trečiosios šalies, o atitinkama trečioji šalis yra 1970 m. UNESCO konvenciją pasirašiusioji šalis, taigi yra įsipareigojusi kovoti su neteisėtu kultūros vertybių gabenimu, asmuo, siekiantis kultūros vertybes įvežti į Sąjungos muitų teritoriją, turėtų įrodyti, kad jos iš tos šalies buvo eksportuotos teisėtai. Kitais atvejais asmuo turėtų įrodyti eksporto iš kilmės valstybės teisėtumą;
- (8) kad nebūtų neproporcingai varžoma prekyba prekėmis su ES nepriklausančiomis šalimis, šis reglamentas turėtų būti taikomas tik toms prekėms, kurios atitinka tam tikrą amžiaus ribą. Todėl yra tikslinga visų kategorijų kultūros vertybėms nustatyti 250 metų minimalaus amžiaus ribą. Ta minimalaus amžiaus riba užtikrins, kad šiame reglamente numatytomis priemonėmis daugiausia dėmesio būtų skiriama kultūros vertybėms, į kurias grobikai konflikto zonose gali būti nusitaikę labiausiai, neišskiriant kitų prekių, kurių tikrinimas yra būtinas siekiant užtrinti kultūros paveldo apsaugą;
- (9) atlikus supranacionalinį pinigų plovimo ir teroristų finansavimo keliamos rizikos vidaus rinkai vertinimą²⁶ nustatyta, kad neteisėtas pagrobtų artefaktų ir antikvarinių vertybių gabenimas yra vienas iš galimų teroristų finansavimo ir pinigų plovimo šaltinių;
- (10) kadangi kai kurių kategorijų kultūros vertybėms, būtent archeologijos objektams, monumentų dalims, retiems rankraščiams ir inkunabulams kyla ypač didelė išgrobstymo ir sunaikinimo grėsmė, svarbu numatyti griežtesnės kontrolės sistemą ir tik atlikus tą kontrolę leisti kultūros vertybes įvežti į Sąjungos muitų teritoriją. Taikant tokią sistemą turėtų būti reikalaujama iki tų prekių išleidimo į laisvą apyvartą arba specialiosios muitinės procedūros, išskyrus tranzitą, įforminimo toms prekėms pateikti įvežimo valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos išduotą licenciją.

²⁶ Komisijos komunikatas COM(2017) 340.

Asmenys, siekiantys gauti tokią licenciją, turėtų sugebėti atitinkamais patvirtinamaisiais dokumentais ir įrodymais, visų pirma trečiosios eksporto šalies išduotais eksporto liudijimais ar licencijomis, nuosavybės teisės liudijimais, sąskaitomis faktūromis, pirkimo–pardavimo sutartimis, draudimo dokumentais, vežimo dokumentais ir ekspertų vertinimo dokumentais, įrodyti eksporto iš kilmės šalies teisėtumą. Remdamosi išsamiais ir tiksliais prašymais, valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos turėtų be reikalo nedelsdamos nuspręsti, ar išduoti licenciją;

- (11) asmenys, siekiantys įvežti kitų kategorijų kultūros vertybes į Sąjungos muitų teritoriją, turėtų pateikti patvirtinimą, kuriame paliudijama ir prisiimama atsakomybė už teisėtą jų eksportą iš trečiosios šalies, ir pateikti pakankamai informacijos, kad muitinė galėtų šias prekes identifikuoti. Siekiant supaprastinti procedūrą ir teisinio tikrumo sumetimais informacija apie kultūros vertybes turėtų būti pateikta naudojant standartinį dokumentą. Kultūros prekėms aprašyti turėtų būti naudojamas UNESCO rekomenduojamas objekto identifikacijos standartas. Kad būtų užtikrintas atsekamumas po prekių įvežimo į vidaus rinką, muitinė turėtų užregistruoti tų kultūros vertybių įvežimą, saugoti atitinkamų dokumentų originalus ir deklarantui įteikti jų kopijas;
- (12) laikinajam kultūros vertybių įvežimui švietimo, mokslo ar mokslinių tyrimų tikslais reikalavimas pateikti licenciją ar patvirtinimą neturėtų būti taikomas;
- (13) taip pat, siekiant užtikrinti kultūros vertybių iš karinio konflikto arba stichinės nelaimės paveiktų šalių saugumą ir išsaugojimą, šias vertybes turėtų būti leidžiama saugoti nereikalaujant pateikti licencijos ar patvirtinimo;
- (14) siekiant atsižvelgti į šio reglamento įgyvendinimo patirtį ir besikeičiančias geopolitines bei kitas aplinkybes, dėl kurių kultūros vertybėms kyla rizika, kartu neproporcingai nevaržant prekybos su trečiosiomis šalimis, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus dėl įvairių kategorijų kultūros vertybėms taikomo minimalaus amžiaus ribos kriterijaus koregavimo. Tais deleguotaisiais įgaliojimais Komisijai taip pat turėtų būti leista atnaujinti priedą po to, kai bus padaryta Kombinuotosios nomenklatūros pakeitimų. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros²⁷ nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (15) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai nustatyti konkrečią kultūros vertybių laikinojo įvežimo ir saugojimo Sąjungos muitų teritorijoje tvarką, prašymo išduoti importo licenciją bei formų ir importuotojo patvirtinimo bei prie jo pridedamų dokumentų

²⁷ OL L 123, 2016 5 12, p. 1.

šablonus, taip pat išsamesnes jų pateikimo ir nagrinėjimo procedūrinės taisyklės. Komisijai taip pat turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai nustatyti elektroninės duomenų bazės, skirtos informacijai saugoti ir ja keistis tarp valstybių narių, kūrimo tvarką. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011²⁸;

- (16) siekiant sudaryti sąlygas veiksmingai įgyvendinti reglamentą ir sukurti ateityje atliksimo jo vertinimo pagrindą, turėtų būti renkama atitinkama informacija apie prekybos kultūros vertybėmis srautus. Tam, kad prekybos kultūros vertybėmis srautų stebėseną būtų veiksminga, ji negali apsiriboti tik tų vertybių verte ar svoriu, nes šie du matai gali svyruoti. Ypač svarbu surinkti informaciją apie deklaruotų objektų skaičių. Kadangi Kombinuotojoje nomenklatūroje nenurodyta papildomo kultūros vertybių matavimo vieneto, svarbu, kad būtų reikalaujama deklaruoti objektų skaičių;
- (17) ES muitinės rizikos valdymo strategijos ir veiksmų plano²⁹ tikslas yra, *inter alia*, stiprinti muitinės pajėgumą geriau reaguoti į riziką kultūros vertybių srityje. Turėtų būti naudojamosi Reglamente (ES) Nr. 952/2013 nustatyta bendra rizikos valdymo schema, o muitinės turėtų keistis svarbia su rizika susijusia informacija;
- (18) valstybės narės turėtų nustatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas už šio reglamento nuostatų nesilaikymą ir apie tas sankcijas pranešti Komisijai;
- (19) Komisijai turėtų būti suteikta pakankamai laiko priimti šio reglamento įgyvendinimo taisyklės, visų pirma dėl atitinkamų formų, naudotinų teikiant prašymą išduoti importo licenciją ar rengiant importuotojo patvirtinimą. Todėl šio reglamento taikymas turėtų būti atidėtas;
- (20) pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (21) šiame reglamente paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi principų, pripažintų Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnyje ir įtvirtintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, ypač jos II antraštinėje dalyje,

²⁸ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

²⁹ COM(2014) 527 *final*. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl ES muitinės rizikos valdymo strategijos ir veiksmų plano.

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

Šiame reglamente išdėstomos kultūros vertybių įvežimo į Sąjungos muitų teritoriją sąlygos ir procedūra.

Šis reglamentas netaikomas kultūros vertybėms, kurios per Sąjungos muitų teritoriją vežamos tranzitu.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

1. Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

a) kultūros vertybė – bet kuris objektas, kuris yra reikšmingas archeologijai, priešistori, istorijai, literatūrai, menui arba mokslui, priklauso priede pateiktoje lentelėje nurodytoms kategorijoms ir atitinka joje nurodytą minimalaus amžiaus reikalavimą;

b) kilmės šalis – šalis, kurios dabartinėje teritorijoje sukurtos ar rastos kultūros vertybės;

c) eksporto šalis – paskutinė šalis, kurioje iki išsiunčiant kultūros vertybes į Sąjungą jos buvo nuolat laikomos pagal tos šalies įstatymus ir kitus teisės aktus;

d) nuolat – bent vieno mėnesio laikotarpį ir kitu nei laikino naudojimo, tranzito, eksporto ar išsiuntimo tikslu;

e) išleidimas į laisvą apyvartą – Reglamento (ES) Nr. 952/2013 201 straipsnyje nurodyta muitinės procedūra;

f) specialiosios procedūros, išskyrus tranzitą, įforminimas – vienos iš Reglamento (ES) Nr. 952/2013 210 straipsnio b, c arba d punkte nurodytų specialiųjų muitinės procedūrų įforminimas prekėms;

g) prekių turėtojas – Reglamento (ES) Nr. 952/2013 5 straipsnio 34 punkte nurodytas asmuo;

h) deklarantas – Reglamento (ES) Nr. 952/2013 5 straipsnio 15 punkte nurodytas asmuo.

2. Komisijai pagal 12 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais, padarius Kombinuotosios nomenklatūros pakeitimų, iš dalies keičiama priede pateiktos lentelės antra skiltis ir, atsižvelgiant į šio reglamento įgyvendinimo patirtį, iš dalies keičiama priede išdėstytos lentelės trečioje skiltyje nurodyta minimalaus amžiaus riba.

3 straipsnis

Į Sąjungos muitų teritoriją įvežamos kultūros vertybės

1. Kultūros prekes išleisti į laisvą apyvartą ir joms įforminti specialiąją procedūrą, išskyrus tranzitą, leidžiama tik pateikus pagal 4 straipsnį išduotą importo licenciją arba pagal 5 straipsnį parengtą importuotojo patvirtinimą.

2. 1 dalis netaikoma:

a) laikinajam kultūros vertybių įvežimui į Sąjungos muitų teritoriją švietimo, mokslo ar mokslinių tyrimų tikslais pagal Reglamento (ES) Nr. 952/2013 250 straipsnį;

b) kultūros vertybių saugojimui pagal Reglamento (ES) Nr. 952/2013 237 straipsnį, kai viešosios valdžios institucija aiškiai siekia užtikrinti jų išsaugojimą (arba tai daroma jai prižiūrint).

3. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma konkreti 2 dalyje nurodyto laikinojo kultūros vertybių įvežimo arba jų saugojimo tvarka. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 13 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

4. 1 dalis nedaro poveikio kitoms pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 215 straipsnį Sąjungos priimtoms priemonėms.

4 straipsnis

Importo licencija

1. Priedo c, d ir h punktuose nurodytos kultūros vertybės išleidžiamos į laisvą apyvartą arba joms įforminama specialioji procedūra, išskyrus tranzitą Sąjungoje, su sąlyga, kad muitinei pateikta importo licencija.

2. Prašymą išduoti importo licenciją prekių turėtojas pateikia įvežimo valstybės narės kompetentingai valdžios institucijai. Prie prašymo pridedami patvirtinamieji dokumentai ir informacija, pagrindžiantys, kad atitinkamos kultūros prekės eksportuotos iš kilmės šalies laikantis jos įstatymų ir kitų teisės aktų. Tačiau tais atvejais, kai eksporto šalis yra 1970 m. lapkričio 14 d. Paryžiuje pasirašytos UNESCO nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencijos (toliau – 1970 m. UNESCO konvencija) susitariančioji šalis, prie prašymo pridedami patvirtinamieji dokumentai ir informacija, pagrindžiantys, kad kultūros prekės iš tos šalies eksportuotos laikantis jos įstatymų ir kitų teisės aktų.

3. Įvežimo valstybės narės kompetentinga valdžios institucija patikrina, ar prašymas yra išsamus. Ji paprašo pareiškėjo pateikti bet kokią trūkstamą informaciją ar dokumentą per 30 dienų nuo prašymo gavimo.

4. Per 90 dienų nuo išsamaus prašymo pateikimo dienos kompetentinga valdžios institucija išnagrinėja prašymą ir priima sprendimą išduoti importo licenciją arba atmesti prašymą. Ji gali atmesti prašymą dėl šių priežasčių:

a) tais atvejais, kai eksporto šalis nėra 1970 m. UNESCO konvencijos susitariančioji šalis, neįrodyta, kad kultūros vertybės iš kilmės šalies eksportuotos laikantis jos įstatymų ir kitų teisės aktų;

b) tais atvejais, kai eksporto šalis yra 1970 m. UNESCO konvencijos susitariančioji šalis, neįrodyta, kad kultūros vertybės iš eksporto šalies eksportuotos laikantis jos įstatymų ir kitų teisės aktų;

c) kompetentinga valdžios institucija pagrįstai turi pagrindo manyti, kad prekių turėtojas jas įgijo neteisėtai.

5. Valstybės narės paskiria viešosios valdžios institucijas, kompetingas išduoti importo licencijas pagal šį straipsnį. Jos pateikia Komisijai duomenis apie šias valdžios institucijas ir bet kokius tų duomenų pakeitimus.

Komisija duomenis apie tas kompetingas valdžios institucijas ir bet kokius tų duomenų pakeitimus skelbia *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio C serijoje*.

6. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinamas prašymo išduoti importo licenciją šablonas, taip pat tokių prašymų pateikimo ir nagrinėjimo procedūrinės taisyklės. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 13 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

5 straipsnis

Importuotojo patvirtinimas

1. Priedo a, b, e, f, g, i, j, k ir l punktuose nurodytos kultūros vertybės išleidžiamos į laisvą apyvartą arba joms įforminama specialioji procedūra, išskyrus tranzitą Sąjungoje, su sąlyga, kad įvežimo valstybės narės muitinei pateiktas importuotojo patvirtinimas.

2. Importuotojo patvirtinime pateikiama prekių turėtojo pasirašyta deklaracija, kad prekės eksportuotos iš kilmės šalies laikantis jos įstatymų ir kitų teisės aktų. Tačiau tais atvejais, kai eksporto šalis yra 1970 m. UNESCO konvencijos susitariančioji šalis, importuotojo patvirtinime pateikiama prekių turėtojo pasirašyta deklaracija, kad prekės iš tos šalies eksportuotos laikantis jos įstatymų ir kitų teisės aktų.

Kartu su importuotojo patvirtinimu pateikiamas standartinis dokumentas, kuriame atitinkamos kultūros vertybės aprašytos pakankamai išsamiai, kad muitinė galėtų jas identifikuoti.

3. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais patvirtinamas importuotojo patvirtinimo šablonas, taip pat importuotojo patvirtinimo pateikimo ir nagrinėjimo procedūrinės taisyklės. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 13 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

6 straipsnis

Muitinis tikrinimas ir patikrinimai

1. Atitinkamai 4 straipsnyje nurodyta importo licencija arba 5 straipsnyje nurodytas importuotojo patvirtinimas pateikiami muitinės įstaigai, kuri yra kompetentinga kultūros vertybės išleisti į laisvą apyvartą arba joms įforminti specialiąją procedūrą, išskyrus tranzitą.

2. Tais atvejais, kai kultūros vertybėms įvežti į Sąjungos muitų teritoriją turi būti išduota importo licencija, muitinė patikrina, ar importo licencija atitinka pateiktas prekes. Tuo tikslu ji gali atlikti fizinį kultūros vertybių patikrinimą, įskaitant jų ekspertizę.

3. Tais atvejais, kai kultūros vertybėms įvežti į Sąjungos muitų teritoriją turi būti pateiktas importuotojo patvirtinimas, muitinė patikrina, ar importuotojo patvirtinimas atitinka 5 straipsnyje arba pagal jį nustatytus reikalavimus ir pateiktas prekes. Tuo tikslu ji gali

reikalauti, kad deklarantas pateiktų papildomos informacijos, ir atlikti fizinį kultūros vertybių patikrinimą, įskaitant jų ekspertizę. Ji užregistruoja importuotojo patvirtinimą suteikdama jam eilės numerį bei nurodydama registracijos datą ir išleisdama prekes deklarantui įteikia užregistruoto importuotojo patvirtinimo kopiją.

4. Pateikiant deklaraciją kultūros vertybių išleidimo į laisvą apyvartą procedūrai įforminti ar specialiajai procedūrai, išskyrus tranzitą, joms įforminti, nurodomas produktų kiekis priede nurodytais papildomais matavimo vienetais.

7 straipsnis

Kompetingos muitinės įstaigos

Tais atvejais, kai valstybės narės nustato ribotą skaičių muitinės įstaigų, kurios yra kompetingos kultūros vertybes išleisti į laisvą apyvartą arba joms įforminti specialiąją procedūrą, išskyrus tranzitą, jos pateikia Komisijai duomenis apie tas muitinės įstaigas ir bet kokius tų duomenų pakeitimus.

Komisija duomenis apie kompetingas muitinės įstaigas ir bet kokius tų duomenų pakeitimus skelbia *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio C serijoje*.

8 straipsnis

Laikinas paėmimas muitinėje

1. Muitinė sulaiko ir laikinai paima į Sąjungos muitų teritoriją įvežtas kultūros vertybes tais atvejais, kai atitinkamos prekės į Sąjungos muitų teritoriją įvežtos nesilaikant 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų sąlygų.

2. 1 dalyje nurodytas administracinis sprendimas kartu su išdėstytais motyvais pateikiamas deklarantui; dėl sprendimo gali būti taikomos veiksmingos teisių gynimo priemonės laikantis nacionalinėje teisėje nustatytų procedūrų.

3. Laikino paėmimo laikotarpis negali viršyti laiko, reikalingo muitinei arba kitoms teisėsaugos institucijoms nustatyti, ar, atsižvelgiant į konkrečiu atveju susiklosčiusias aplinkybes, yra pagrindo laikinai paimti prekes pagal kitas Sąjungos arba nacionalinės teisės nuostatas. Maksimalus šiame straipsnyje nurodyto laikino paėmimo laikotarpis yra 6 mėnesiai. Jeigu per šį laikotarpį nepriimamas sprendimas dėl ilgesnio kultūros vertybių paėmimo laiko arba priimamas sprendimas, kad, atsižvelgiant į konkrečiu atveju susiklosčiusias aplinkybes, paimti kultūros vertybių ilgesniam laikui nėra pagrindo, jos nedelsiant grąžinamos deklarantui.

9 straipsnis

Administracinis bendradarbiavimas

1. Šio reglamento įgyvendinimo tikslais valstybės narės užtikrina 3 straipsnio 4 dalyje nurodytų jų kompetentingų valdžios institucijų bendradarbiavimą.

2. Gali būti sukurta elektroninė sistema, skirta valstybių narių valdžios institucijų informacijai, visų pirma apie importuotojų patvirtinimus ir importo licencijas, saugoti ir ją keistis.

3. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustatoma:

- a) 2 dalyje nurodytos elektroninės sistemos diegimo, veikimo ir priežiūros tvarka;
- b) išsamios valstybių narių valdžios institucijų informacijos saugojimo ir keitimosi ja per 2 dalyje nurodytą elektroninę sistemą taisyklės.

Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 13 straipsnyje nurodytos procedūros.

10 straipsnis

Sankcijos

Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų už 3, 4 ir 5 straipsnių pažeidimus, visų pirma už melagingus pareiškimus ir melagingos informacijos pateikimą siekiant gauti leidimą įvežti kultūros vertybes į Sąjungos muitų teritoriją, ir imasi visų reikiamų priemonių užtikrinti, kad jos būtų įgyvendintos. Nustatytos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomos. Valstybės narės praneša Komisijai apie tas taisykles ne vėliau kaip per 18 mėnesių nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos ir nedelsdamos praneša jai apie bet kokius vėlesnius su jomis susijusius pakeitimus.

11 straipsnis

Mokymas, gebėjimų stiprinimas ir informavimas

Siekdamos užtikrinti, kad atitinkamos valdžios institucijos veiksmingai įgyvendintų šį reglamentą, valstybės narės organizuoja mokymo ir gebėjimų stiprinimo veiklą. Jos taip pat gali vykdyti informavimo kampanijas visų pirma kultūros vertybių pirkėjų sąmoningumui skatinti.

12 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. 2 straipsnio 2 dalyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo ... [šio akto įsigaliojimo datą įrašo Leidinių biuras].
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 2 straipsnio 2 dalyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.
5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

6. Pagal 2 straipsnio 2 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsimas dviem mėnesiais.

13 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas, įsteigtas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 116/2009³⁰ 8 straipsnį.
2. Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

14 straipsnis

Ataskaitų teikimas ir vertinimas

1. Valstybės narės Komisijai teikia informaciją apie šio reglamento įgyvendinimą. Visų pirma teikiama tokia informacija:

- a) statistinė informacija apie užregistruotus importuotojų patvirtinimus;
- b) informacija apie šio reglamento pažeidimus;
- c) pateiktų ir atmetų prašymų išduoti importo licenciją skaičius;
- d) atitinkama statistinė informacija apie prekybą kultūros vertybėmis;
- e) laikino kultūros vertybių paėmimo atvejų skaičius;
- f) kultūros vertybių perdavimo valstybės nuosavybėn pagal Reglamento (ES) Nr. 952/2013 199 straipsnį skaičius.

Šiuo tikslu Komisija valstybėms narėms pateikia atitinkamus klausimynus. Valstybės narės prašomą informaciją Komisijai pateikia per 6 mėnesius.

2. Praėjus trejiems metams nuo šio reglamento taikymo pradžios dienos, o vėliau – kas penkerius metus Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą.

³⁰ 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto (OL L 39, 2009 2 10, p. 1).

15 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2019 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas